

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- *VERITAS-est*
- *Hírek*
- *Olvasnivaló*
- *Emlékpénz-kibocsátások a Horthy-kor törvényei tükrében*
- *A modern Sanghaj ikonikus magyar építészei: Hudec László és Gonda Károly*
- *Az elárverezett múlt*
- *Kifizetődő-e a pragmatizmus? Nagy-Románia és az erdélyi szászok*
- *Cikkajánló*
- *Adatkezelési tájékoztató*

VERITAS-est

A fegyveres szervek a párt szolgálatában

December 6-án, kedden 18 órakor rendezzük a VERITAS-estek sorozat hetvenötödik vitáját **A fegyveres szervek a párt szolgálatában** címmel. A témát Marinovich Endre főigazgató-helyettes moderálása mellett Ötvös István, a Nemzeti Emlékezet Bizottság tagja és Kiss Dávid, intézetünk tudományos munkatársa tárgyalják meg. A beszélgetés online formában is követhető a VERITAS honlapján.

Kép: Fortepan / Bauer Sándor

[Tovább a linkre](#)

Hírek

Intézetünk főigazgatója, Szakály Sándor is jelölést kapott a Prima Primissima díjra magyar tudomány kategóriában. A díjazottak 2022. december 2-án személyesen vehetik át az elismeréseket a Művészetek Palotájában.

Dévavári Zoltán 100 százalékos eredménnyel habilitált a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán. Kollégánk a

Olvasnivaló

Emlékpénz-kibocsátások a Horthy-kor törvényei tükrében

II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvai hazahozataláról az országgyűlés 1906-ban rendelkezett (XX. törvénycikk): Rákóczit a kassai székesegyházban helyezték örök nyugalomra, nem számítva arra, hogy Kassa városa bő egy évtizeddel később már az új csehszlovák állam része lesz. Ugyanez a törvény emlékmű létesítését is kilátásba helyezte. 1934-ben – amikor Rákóczi halálának kétszázadik évfordulója közeledett – a parlament épülete előtt lovas ércszobor felállításáról kormányzói kézirat intézkedett. Bizonyára az 1906-os jogalkotási előzmények miatt csak Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter állt elő törvényjavaslattal az 1935. évi bicentenáriumra, miszerint százezer darab

kétpengős ezüstérmét kell verni Rákóczi képmásával, „hogyan nagy történelmi egyénisége minél szélesebb körben is hirdettessék” – olvashatjuk az Indokolásban.

[Hollósi Gábor teljes cikke itt olvasható el](#)

A modern Sanghaj ikonikus magyar építészei: Hudec László és Gonda Károly

A két világháború között egyszerre két magyar építész is markánsan hozzájárult Sanghaj modern építészeti arculatának kialakulásához. Olyan épületeket terveztek, amelyek ma is a kínai metropolisz emblemikus építményeinek számítanak.

Hudec Lászlót 20 éve még alig ismerték itthon, jóllehet Sanghajban mindig is „fogalomnak” számított. Mára élete, munkássága meglehetősen jól

dokumentált, így neve idehaza is szélesebb körben ismertté vált. Hudec szakmai sikerének titka nyitottságában, biztos szakmai tudásában és hihetetlen sokoldalúságában rejlett. Kiválóan tudta hasznosítani mindazt, amit a budapesti műegyetemen megtanult, leginkább abból profitálva, hogy az egyetem nagy hangsúlyt helyezett a különböző korok építészeti stílusait jellemző formanyelv elsajátítására. A magyar építész bármilyen megrendelői igényt ki tudott elégíteni: Épített világszínvonalú, légkondicionálóval ellátott kórházat, tervezett templomot, iskolát, múzeumot, szállodát, bankot, apartmanházat és magánvillát. A különböző építészeti irányzatokhoz is biztos kézzel nyúlt, az art decotól a neoklasszicizmuson, az eklekticizmuson, az olasz reneszánszon át a Tudor-kori stílusig bezárólag. Összesen mintegy 100 shanghai épület köthető nevéhez, amiből mára már sajnos csak 60 maradt fenn. 31 épülete műemlékvédelem alatt áll, azaz megkapta a Sanghaj jelentős műemlék kitüntető címet.

Gonda Károly. Alig, hogy szélesebb körben idehaza is ismertté vált Hudec László építészeti öröksége, 2018-ban szenzációval ért fel az a felfedezés, hogy a két világháború között Hudec mellett egy másik hasonló formátumú magyar építész is dolgozott Sanghajban: Gonda Károly. Elsődlegesen a korszerű, ultramodern megoldások, az új technikai vívmányok érdekelték, így mindvégig art deco stílusban alkotott - a historizáló stílusok felett szerinte eljárt az idő. Olyan emblemikus épületek fűződnek a nevéhez, mint a Sun-Sun áruház, amelynek egyik legnagyobb attrakciója az előkelő üzletház tetejére elhelyezett üvegfalú rádióállomás volt, a kényelmes, húszszemélyes liftek, ahol az innováció és a luxus jegyében a belépőkre folyamatosan parfümöt permeteztek. Gonda is épített filmszínházat, egyszerre kettőt is. Az egyik a Capitol - az átadáskor ez volt Sanghaj legnagyobb mozija -, ahol elsőként alkalmaztak klímaberendezést, rejtett világítást, az ezer férőhelyes nézőtér fölött pedig itt alakítottak ki először lakásokat és irodákat. A másik, Gonda építette mozi a Cathay filmszínház, amelynek a tetején „kertmozi” alakítottak ki. Gondának egyébként sikerült az, ami Hudecnek nem: a Huangpu folyó divatos rakpartján is építhetett. A ma igazi turistalátványosságnak számító Bundon ő tervezhette meg az utolsó, egyben legmodernebb házat, a Bank of Communication impozáns épületét. A magyar sajtó beszámolt egyébként Gonda '30-as évekbeli shanghai építészeti sikereiről. Ez különösen annak fényében figyelemre méltó, hogy az építész a későbbiekben teljesen kikerült a magyar kulturális emlékezetből, beleértve az építészsakmát is.

Kép: Shanghai Park Hotel (Hudec László tervezése). Forrása: Wikipedia

[Hammerstein Judit írása](#)

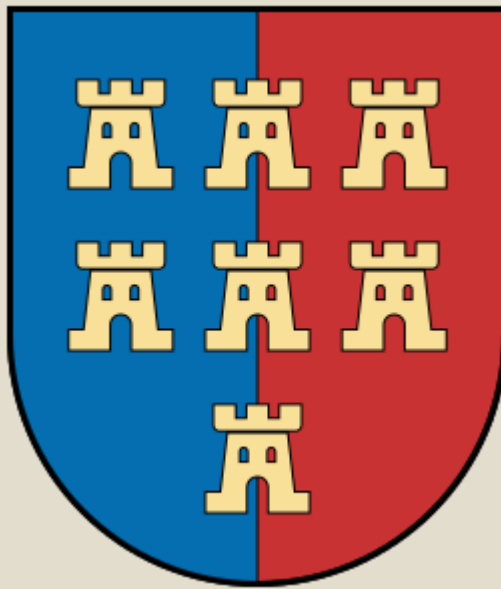

Az elárverezett múlt

Kádár János és felesége Tamáska Mária halálát követően, 1993. március 20. és 21. között, a Kádár János Alapítvány árverést tartott a személyes tárgyaikból, a Kádár villa berendezéseiből. Szokatlannak mondható ez az egész eljárás. Vezető politikusok tárgyai vagy a rokonokhoz kerülnek, vagy a múzeumokba. Talán sehol a világon nem fordult még elő az, ami akkor Magyarországon, egy állam egykori első emberének, vagy inkább egykori első családjának tárgyait készültek eladni. A végrendelet szerint a tárgyakból ugyan lehetett volna kiállítást is tartani egy múzeumban, csak hogy nem igazán akadt jelentkező Kádár János emlékének ápolására. Tamáska Mária valószínűleg a múlt álomvilágában élt, férje 1989 júliusában bekövetkezett halálát követően is; azt hihette, hogy Kádár János politikai tevékenysége annyira pozitív, hogy minden bizonnyal megvalósítható egy olyan állandó kiállítás a Kádár-villában, amely a Magyar Szocialista Munkáspárt egykori Központi Bizottsági főtitkárának munkásságát méltatja.

Kép forrása: Wikimedia Commons

[Rácz János írása itt olvasható](#)

Kifizetődő-e a pragmatizmus? Nagy-Románia és az erdélyi szászok

Az Erdélyben a XII. század óta honos (különböző eredetű, de összefoglalóan szásznak nevezett) németajkú lakosság sajátos történelmi fejlődése révén igen erős nemzeti és politikai öntudattal rendelkezett, alátámasztva a maga fejlett és tagolt társadalmával, erős gazdasági bázisával, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és hitelszervezetei kiterjedt hálózatával, magas színvonalú kulturális életével, így az alapszinttől a felsőoktatásig terjedő iskolarendszerével, honismereti és hagyományőrző szervezeteivel, színvonalas politikai, tudományos és szépirodalmával, irigylésre méltóan sokrétű egyesületi és társulati életével, színes sajtójával, és a hagyományos német erényeket spirituálisan is felkaroló elkülönült, nemzeti egyházal. E háttérintézményei az első világháborút követő impériumváltásig javában prosperáltak, még azzal együtt is, hogy feudális eredetű kiváltságait, foggal-körömmel védelmezett területi-igazgatási különállását a dualizmus Magyarországnak polgáriasodó viszonyai között eltörölték.

[Orosz László cikke teljes egészében itt olvasható](#)

Cikkajánló

Hagyomány Identitás Történelem.

Megjelent a Reformáció Öröksége-sorozat legújabb kötete

A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Egyháztörténeti Kutatóintézet kiadásában megjelent a Kiss Réka és Lányi Gábor szerkesztette **Hagyomány Identitás Történelem** című kötet. Az opusban olvasható **Kovács Kálmán Árpád** munkatársunk A „történelmi Magyarország” képe a református

emlékirodalomban című tanulmánya is.

[Tovább a könyvre](#)

A Habsburgok utolsó stratégiája

Százhetven éve született Franz Conrad von Hötzendorf cs. és kir. tábornagy – **Ligeti Dávid** írása a Magyar Hírlap oldalán jelent meg.

[Ligeti Dávid írása](#)

„A hazának élni, Pestet fővárossá emelni” – Károlyi György már fiatalon fogadalmat tett, hogy Magyarországot fogja szolgálni

Dubniczky Zsolt kollégánk írja: „A város csinosításában és fővárossá fejlesztésében fontos mérföldkőnek számított, hogy az 1830-as években Károlyi György itt épített palotát magának, az akkori Kecskeméti utcában, a mai Károlyi utca 16. szám alatt. Ez az 1830-as években nagy jelentőségű tettnek számított, ami felkeltette mágnástársainak a figyelmét is, hiszen a város ebben az időben még korántsem rendelkezett olyan vonzerővel, amely a főúri réteg itteni megtelepedését ösztönözte volna, nagyobb szabású építkezéseket indítva el.” Dubniczky Zsolt cikke a Pest Buda oldalán jelent meg.

[Tovább az írásra](#)

A fegyelmezett katona

„Nem kérek kegyelmet, mert azzal bűnösségemet ismerném el [...]” – írja Szakály Sándor a Jány Gusztávról szóló cikkében, mely a Magyar Nemzet hétfői mellékletében, a Lugasban jelent meg.

[Szakály Sándor cikke itt olvasható](#)

Tisztelettel:

VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

Az új Adatkezelési Tájékoztatónkat [ITT TUDJA ELOLVASNI](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)